

ОЛЕКСАНДР КСЕНЖУК,

ІГОР ГОНАК

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЗОЛОТА

Функціонування світового ринку золота в умовах посилення глобальної конкуренції переживає нові реалії, невід'ємно пов'язані із загальносвітовими тенденціями економічного розвитку, політикою основних лідерів ринку та проявом асиметричних ефектів у розподілі вигод від видобутку золота. Цінність золота як дорогоцінного металу визначається його хімічними та фізичними властивостями. Проте його функції не обмежуються тільки використанням у промисловому виробництві (наприклад, у ювелірній промисловості, електронній промисловості, медицині, інтер'єрному оздобленні тощо). Золото слугувало основою валютної та грошової систем (грошова система «золотого стандарту» ґрунтувалася на використанні золота як загального еквівалента), проте, внаслідок офіційної демонетизації золото вийшло з офіційного грошового обігу. На сучасному етапі розвитку світової економіки золото демонетизовано і не виконує функцію грошей. Золото використовується для заощаджень в золотовалютних резервах країн (економічно розвинені країни більшу частину сукупних золотовалютних резервів тримають у золоті); золотих зливків; для карбування нумізматичних, напівнумізматичних, злиткових і обігових монет.

Найбільша частка золота знаходиться у резервах центральних банків країн та міжнародних фінансових організацій. Попит на золото у світовій економіці стимулюється, в основному, ювелірною промисловістю та інвестуванням (страхування від нестабільності на світових ринках чи бажанням отримати спекулятивний прибуток при зростанні ціни на золото).

У світовій економіці існують наступні форми організації ринків золота, які відрізняються за ступенем державного регулювання та інструментами, цінами на золото [1]. До світових ринків золота належить Лондон (на нього

припадає майже половина всіх операцій з торгівлі золотом – 46,3%), Нью-Йорк [2], Цюріх, Дубай, Франкфурт-на-Майні, Чикаго, Гонконг та ін. Основними гравцями на світовому ринку золота є «золоті» дилери (це приблизно двадцять спеціалізованих фірм). Проте саме «золотими» дилерами є п'ять фірм, які утворюють Лондонський ринок на чолі банківським домом Ротшильдів.

На практиці країни-експортери золота з метою досягнення довгострокових, позитивних для себе, тенденцій на світовому ринку золота та максимізації прибутків можуть здійснювати картельні змови для утримання цін на певному рівні. У 1961 році був створений «Золотий пул» - міжнародне об'єднання центральних банків США та країн Західної Європи – з метою підтримання ціни золота на Лондонському ринку на рівні 35 доларів за тройську унцію. На ринку здійснювалася купівля надлишків золота при падінні його ціни та продаж у разі його дефіциту з 1961 до 1968 року.

Особливості функціонування світового ринку золота зумовлені певними обмеженнями, які пов'язані із: обмеженими потенційними можливостями видобутку золота, його переробки і використання; фізичним вичерпуванням розвіданих родовищ золота, технічною неможливістю розвідки нових копалин у короткий термін; великою ресурсовитратністю видобутку та виробництва золота; зростання вимог екологізації видобутку золотої руди, переробки золота та якості золота, що постачається на світовий ринок; нерівномірністю забезпечення рудою золота окремих країн і регіонів (найбільшими видобувачами золота у світі у 2016 р. були Китайська Народна Республіка з об'ємом 455 тон, Австралія видобула 270 тон, Російська Федерація – 250 тон, Сполучені Штати Америки видобули 209 тон, Канада – 170 тон, Перу – 150, Південно-Африканська Республіка – 140, Мексика – 125, Узбекистан та Індонезія – по 100 тон, Гана – 90 тон, Бразилія – 80 тон, Папуа-Нова Гвінея видобула 65 тон золота, а всі інші країни разом взяті видобули всього 900 тон золота [3]); інвестування в золото несе ризики його

витрати через пограбування та додаткові витрати на зберігання; як об'єкт інвестування золото не приносить відсотків та ін.

Література:

1. Ерфан Є. А. Сучасні тенденції розвитку ринку золота / Є. А. Ерфан, І. І. Белень // Науковий вісник Ужгородського національного університету, Випуск 12, частина 1, 2017. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/25.pdf
2. На кону \$5 трлн: Фінансові титани воюють за лондонський ринок золота. // *Скономические известия*, 09.01.2017. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/finance-ukr/full/666-na-konu-5-trln-finansovi-titani-voyuyut-za-londonskij-rinok-zolota>
3. Gold Statistics and Information. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/commodity/gold/index.html#mcs>